

Els ambaixadors mongols de Ripoll

Autor: Joan de Déu Prats

Data de publicació: 03-01-2024

En un capitell del claustre del monestir de Ripoll es poden contemplar dos xinesos ben abillats, un amb grans bigotis que li cauen comissura dels llavis avall, i un altre que subjecta un present. Es tracta de dos ambaixadors tàrtars que van acudir a la cort de Jaume I. Dos emissaris procedents de la frontera invisible que separava Occident a l'edat mitjana de l'imperi dels mongols que s'estenia a la fi del món.

En els mapes esbossats del segle XIII només sortien diables i dragons dibuixats en aquelles latituds, i la gent es preguntava amb neguit i basarda sobre aquella raça espantosa d'homes impius que res tenien d'humans, segons el parer de l'època.

El franciscà Giovanni da Pian del Carpine els descrivia en la seva Història dels mongols com persones de pòmuls prominents, nas xato i petit, i ulls amb parpelles tibades cap a les celles. Pobles originaris de Sibèria, a les vores del llac Baikal i Àsia central. Els tàrtars, aplegats amb els mongols de Genghis Kan, formarien la mítica Horda d'Or que senyorejà grans extensions de Rússia i arribaren a les portes d'Europa. A la mort del gran cabdill, els successors es repartiren l'imperi més gran de la Terra, que abastava des de la mar Negra i els Urals fins a les costes de l'oceà Pacífic.

Una de les noves peces del mosaic sorgit d'aquell imperi va ser el kanat de Pèrsia. Aquell kanat abastava territoris que avui coneixem com l'Iran, l'Iraq, l'Afganistan, el Turkmenistan, Armènia, l'Azerbaidjan, Geòrgia, Turquia i l'oest del Pakistan. Abaga Kan, besnet de Genghis Kan era qui el senyorejava al segle XIII.

El kan volia un apropament amb Occident per combatre conjuntament els mamelucs d'Egipte i Síria, cosa que podia interessar els cristians perquè els permetria alliberar finalment Terra Santa dels musulmans.

El febrer de 1267, dos emissaris del kan arribaren a la cort catalana de Perpinyà, amb regals per al rei i l'infant Pere, joies, vestits i armes i la proposta de formar una aliança poderosa que anés més enllà de l'àmbit comercial.

Jaume I ordenà aleshores al mercader Jacme d'Alarich, natural de Perpinyà, que acompanyés els enviats d'Abaga fins a Pèrsia per tal que tractés en nom seu l'afer que el sobirà mongol li proposava. Amb aquesta iniciativa del Conqueridor, la corona d'Aragó, va tenir ambaixada a la cort del kan, abans dels viatges de Marco Polo. Alarich fou dotat de totes les cartes i credencials diplomàtiques. I fou un dels primers europeus a trepitjar aquelles terres llunyanes.

Després d'entrevistar-se amb el Papa, Jacme d'Alarich portà missives del pontífex i el rei adreçades a l'Abaga kan. Acompanyat dels ambaixadors mongols, desembarquen a Acre, capital i port del diminut regne de Jerusalem, on resistien els croats. L'ambaixador resseguí aquell territori i entrà al regne també cristià d'Armènia Menor. I després d'una llarga travessa, arribà a la cort del Gran Kan a Pèrsia, a la capital de Maragha, als contraforts nord-occidentals de l'actual Iran.

Durant més d'un any, com a plenipotenciari de la corona catalana-aragonesa, Alarich tractà directament amb el kan i aprofità per viatjar i fer un reconeixement del kanat, mentre Abaga cavalcava defensant diferents punts del seu imperi. El desembre de 1268, retornà Alarich de la seva missió diplomàtica acompanyat de dos emissaris del Gran Kan.

Jacme d'Alarich portava un missatge de gran transcendència. L'Abaga kan acceptava l'aliança amb el rei Jaume I per fer una nova Croada a Terra Santa.

El retorn de l'ambaixador va gaudir d'un gran ressò al Principat. Va ser un gran esdeveniment històric, com ho demostren els dos il·lustres funcionaris mongols retratats en els capitells del claustre de Ripoll. Els capitells eren autèntics diaris on s'esculpien les cròniques d'aquells temps. Es tractava d'una gran aliança amb Orient i el rei començà les relacions diplomàtiques per assegurar-se el suport del Papa. Volia promoure una nova croada per alliberar Jerusalem i el Sant Sepulcre.

Després de força preparatiu, un 4 de setembre, Jaume I s'embarcà a Barcelona per comandar tot l'estol. Un grup de trenta naus, amb uns dos mil cinc-cents combatents, posaren proa a Llevant. El papa atorgaria indulgències a tots els participants.

La singladura, però, fou desastrosa. L'estol es dispersà, la nau reial va patir el trencament del timó, el temps era dolent i els vents canviant. Només onze navilis assoliren Sant Joan d'Acre, comandats per Pere Ferrandis, cavaller de l'Orde dels Cavallers Hospitalers, almirall d'Aragó i Lloctinent del Regne de València, i el seu germà Ferran Sanxís, tots dos fills naturals del rei. L'arribada dels reforços cristians va ser resposta per Bàybars, soldà dels mamelucs del Caire, que va causar moltes baixes entre els croats. Poc després de la croada fracassada, Ramon Llull defensà la predicació per recuperar Terra Santa, millor que per força d'armes. Acre caigué finalment en mans dels musulmans el 1291.

Tot això ho constata la sorprenent visió de dos mongols en un dels capitells del monestir de Ripoll. Les pedres medievals esculpides, un veritable tresor de bellesa i, alhora, d'informació.

Joan de Déu Prats

Podeu llegir l'article original a través del següent enllaç:
<https://tempsarts.cat/general/els-ambaixadors-mongols-de-ripoll/>